

Lillebælt Syd Vindmøllepark

Spørgsmål og svar fra de to informationsmøder om landdelen på Als

Informationsmøde om kabler, transformer- og højspændingsstationer på Als

Onsdag den 16. november 2022, Svenstrup

Mødet havde fokus på emner, der er relevante for lodsejere, der skal lægge jord til kommende transformer- og højspændingsstationer samt nedgravede kabler.

Informationsmøde om højspændingsstation ved Gyden

Onsdag den 16. november 2022, Gyden

Mødet havde fokus på emner, der er relevante for skole, institutioner og borgere, der bor i nærheden af en kommende højspændingsstation ved Gyden

Placering af transformer og højspændingsstationer	
Hvad er det for nogle master, der stikker op i hjørnerne af stationerne?	Det er lynfangere, som skal beskytte stationerne mod lynnedslag.
Hvorfor kalder I det for en transformerstation? (Lavensby Strand)	Alle tre stationer er højspændingsstationer, men den ved Lavensby Strand har en transformer, hvorfor vi kalder det en transformerstation.
Kan vi blive inddraget i placering af Lavensby station som nogen af dem, der bor meget tæt på?	Som borgere har I med jeres ønsker og forslag allerede ændret placeringen af stationen ved Lavensby Strand og de to andre stationer. Der kommer en offentlig høring midt i 2023, og her er det muligt at komme med ønsker til bl.a. placering. Høringerne er en del af beslutningsprocessen for lokalplaner, ligesom indkaldelse af idéer og forslag i april 2022 var det. Det er klart, at de store ændringer er lettere jo tidligere i processen, men det betyder ikke, at der ikke kan laves projektændringer som følge af høringen næste sommer.
Hvorfor skal transformerstation være i netop det hjørne? Hvorfor kan lokalplansområdet for transformerstation ikke komme længere op mod Lavensby by?	Placeringen for af transformerstationen ved Lavensby Strand er sammen med ilandføring af kabler flyttet flere gange i processen fra 2019 til 2021. Den er flyttet af hensyn til sommerhusområdet ved Vinkelbæk og campingpladsen samt beskyttet natur (skoven) og strandbeskyttelseslinjen. Disse hensyn er årsagen til den nuværende placering, som vi anser for være den bedste placering med de hensyn, der skal tages. Der skal fortsat foretages mange undersøgelser, inden de endelige placeringer af alle tre stationer ligger fast. Men det er de nuværende placeringer, som vi arbejder videre med.
Hvorfor tager I mere hensyn natur end os, der bor her? (Lavensby Strand)	Vi tager hensyn til både mennesker og natur. Derfor skal miljøkonsekvensrapporten belyse både de forhold, som kan påvirke menneskers sundhed, og de forhold der påvirker naturen. Det er forskellige eksperter hos COWI, som udfører undersøgelser og beregninger. Som borgere får I også mulighed for at læse og kommentere miljøkonsekvensrapporten, når den er færdig og kommer i høring.

Projektets parter:

Hvorfor har I valgt så lille et projektområde i stedet for hele marken? (Lavensby Strand)	Der er valgt et projektområde, der er 3-4 gange så stort, som det areal der er behov for til stationen. Det er ganske normalt, at et projektområde ikke er større. Transformerstationen kan placeres inden for dette område. Vi forsøger at placere stationen så sydligt som muligt på baggrund af naboønsker. Vi skal desuden lave geotekniske undersøgelser, inden vi kender den endelige placering.
Gælder der et 300 m afstandskrav til skov? Der henvises til skovbeskyttelseslinje. (Lavensby Strand)	Ja, afstandskravet gælder transformerstationen, da det er højden, som er afgørende. Det gælder derimod ikke for kablet, der jo graves ned og derfor må være tættere på skoven.
Hvorfor er det nødvendighed med en højspændingsstation? (Gyden)	Det skyldes, at forbindelsen fra vindmølleparken i Gyden tilsluttes på kablet Abildskov – Sønderborg i det eksisterende elnet. Hvis der sker en fejl på forbindelsen fra vindmølleparken, skal det være muligt at udkoble den fejlramte forbindelse. Derfor skal der være en højspændingsstation med effektafbrydere, der kan afbryde forbindelse.
Hvorfor har I ikke taget hensyn til mig, der skal se på højspændingsstationen hele året rundt? Kan I trække stationen ned i lavningen Gyden?	Der er mange hensyn, der skal tages, når man skal placere en højspændingsstation. En perfekt placering, hvor ingen generes af den, er svært at finde. Ved Gyden er det stort set umuligt at placere stationen længere nede pga. hældningen. Desuden har rigtig mange borgere tilkendegivet, at de vil have stationen længere væk fra Børneuniverset og Diamanten og dermed højere op.
Hvorfor holder I stationen så langt væk fra færgevejen? (Gyden)	Vi skal holde respektafstand til det eksisterende kabel, hvorfor stationen ikke kan rykkes tættere på vejen.
Hvorfor skal det ligge i det udpegede område (orange) og ikke udenfor, fx i 172? (Gyden)	Det skyldes placering af det eksisterende kabel, som går fra Sønderborg til Abildskov på Fyn. Ved matrikel 170 og 171 er der en kabelmuffe, som vi kan føre kablet ind i.
Kan stationen ikke bare ligge på matr. 154 med et langt kabel ned til samlemuffen? (Gyden)	Energinet skal etablere samfundsøkonomisk ansvarligt, dvs. begrænse omkostningerne. Matr. 171 anses for at være en god og brugbar placering, hvorfor denne placering er valgt.
Kan man ikke bare lave længere ledninger til det eksisterende kabler for at kunne rykke højspændingsstationen? (Gyden)	Det kunne man i princippet, men Energinet skal levere samfundsøkonomiske løsninger alle steder i landet for alle landets borgere. Dvs. at Energinet skal vælge en placering, der vurderes at være egnet, og projektere stationen med en samfundsøkonomisk god løsning.
Må I godt bygge en transformatorstation oveni et beskyttet sten- og jorddige? (Gyden)	Nej, vi holder den relevante afstand til beskyttede områder.
Er der ikke allerede en transformer? Henviser til materiale, man har modtaget. (Gyden)	Der bliver ikke installeret en transformer i højspændingsstationen ved Gyden, fordi der ikke er behov for at transformere spændingen til et andet spændingsniveau. Derimod vil der være behov for at installere en reaktor, der skal kompensere for kabelforbindelsen mellem højspændingsstationen ved Gyden og højspændingsstationen ved Danfoss. Reaktoren er en transformerlignende komponent, der kun indeholder 150 kV-spoler i modsætning til en transformer, der både ville indeholde 150 kV-spoler og eksempelvis 60 kV-spoler, hvis spændingen skulle nedtransformeres fra 150 kV til 60 kV, hvilket der i dette tilfælde ikke er behov for.

Projektets parter:

Har I fået en uvildig tredjepartsundersøgelse af tilkoblingspunktet? (Gyden)	Det er godkendt af Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet. Vi udarbejder et projekt, en business case, som sendes til Energistyrelsen. I sidste ende bliver det godkendt af Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet. Energistyrelsen er det mest "uvildige", vi har.
Hvis I skal udbetale erstatninger, er det så ikke bedre at flytte anlægget 200 meter væk, så vores gener minimeres? "Det er en åben mark" (Gyden)	Det handler om den samlede vurdering, hvor mange faktorer spiller ind. Der er mulighed for at komme med kommentarer i høringsperioden. Vi vil gerne lave en redegørelse placering af højspændingsstation og projektområde.
I idéhøringen gav vi udtryk for, at vi gerne ville rykke stationen endnu længere væk. Hvorfor har I ikke lyttet? (Gyden)	Stationen er netop flyttet til en placering i matrikel 171, da en stor del af borgerforslagene gik på at flytte stationen længere væk fra skole mm. Nogle har foreslået en placering i matrikel 171 som et alternativ. Andre har kun ønsket en placering længere væk (matr. 172 og 154). Der er kommet flere forskellige forslag, og med en placering på matr. 171 har vi lyttet og flyttet stationen så langt fra børneuniverset og Diamanten om muligt inden for projektområdet.
Kan projektområdet ikke udvides? Det er ikke logisk, at projektområdet ikke kan rykkes 200 meter. (Gyden)	Der er truffet beslutninger om projektområdet i 2019. Som sagt, vil vi gerne lave en redegørelse placeringen af højspændingsstation og projektområde.
Jeg stiller spørgsmålstejn ved det "samfundsøkonomiske" som et forhold, der skal overholdes. Hvorfor kan man ikke bruge de ekstra penge og flytte stationen? (Gyden)	Energinet er forpligtet til at udføre projekter på den samfundsøkonomisk mest fordelagtige måde. Energinet er underlagt: BEK nr 936 af 18/06/2022 Bekendtgørelse om nettilslutning af vindmøller, solcelleanlæg, bølgekraftanlæg og vandkraftværker Her står der i §4: "Netvirksomheden skal anvise det tilslutningspunkt og fastsætte det spændingsniveau med de laveste samlede omkostninger ved nettilslutning".

Placering af kabelruten	
Hvorfor lægger I ikke kablerne ned i havet langs med kysten?	Det er af samfundsøkonomiske hensyn. Det er meget dyrt at lægge kabler i vand, og kablerne bliver meget længere og dermed også dyrere.
Hvor mange kabler ligger under jorden?	Alle kabler kommer til at ligge under jorden. I dette projekt er der ingen højspændingsmaster.
Hvor mange linkbokse skal der være?	Et umiddelbart bud er, at der skal installeres 8 stk. linkbokse. Dette er dog afhængig af den endelige længde for kabeltracéet, når det forhandles på plads med alle lodsejere, der berøres af kabeltracéet.
Må kablet godt gå gennem §3 eng og fredskov?	Som udgangspunkt går vi udenom. Alternativt kan vi underbore.
Der er noget af kabeltracéet, som ligger i det nordlige Nørreskov – hvad skal der ske her?	Netop af hensyn til Nørreskoven arbejder vi her med to mulige ruter, hvor den endelig først vælges, når vi har foretaget yderligere undersøgelser.

Projektets parter:

<p>Vi (5 ejendomme) har søgt om at opsætte solceller lige i kabeltracéets område. Må man placere solceller oven på kablet? (Spørger er kritisk over for tidsplanen og bekymret for, at ventetid på projektet forsinker egne planer som solceller)</p>	<p>Solcellepaneler må ikke placeres direkte oven på kablet, men ved solcelleparker skal der også være veje mv., hvor projektets højspændingskabler fx kan placeres. Vi kan tage en dialog, når vi kommer dertil, og vi vil gerne vende tilbage på det specifikt – vi har nemlig erfaring med det, og der findes løsninger.</p> <p>Vi ved godt, at der kan være andre planer for jorden i kabeltracéet. Dem vil vi rigtig gerne kende, så vi kan være opmærksomme på potentielle udfordringer undervejs.</p> <p>Sønderborg Forsyning og European Energi vil gerne have en løbende kontakt med lodsejerne, så det undgås, at vi "går i vejen for hinanden".</p> <p>Lodsejere skal være opmærksomme på, at det ikke er muligt at bygge huse og plante store træer ovenpå kablerne.</p>
---	---

Lodsejerspørgsmål	
<p>Hvis man ejer jorden, hvor I vil lave en transformerstation, lejer eller køber I så jorden – eller eksproprierer I den bare?</p>	<p>Både Lillebælt Vind og Energinet går i forhandling med jer om jeres jord. Langt de fleste aftaler indgås frivilligt. Lillebælt Vind kan enten købe eller leje, mens Energinet altid erhverver de nødvendige arealer til højspændingsstationer, enten ved frivillig aftale eller ved ekspropriation.</p> <p>Hvis vi ikke er enige om linjeføring og erstatning, kan spørgsmålet prøves ved en ekspropriation.</p>
<p>Vores hus taber værdi, når det kommer til at ligge lige ved siden af en højspændingsstation. Er der kompensation til naboer?</p>	<p>Erstatning for el-anlæg ydes i henhold til Landsaftale for el- og fiberanlæg på landbrugsjord 2022. Erstatningens størrelse justeres årligt i henhold til pris og inflationsudviklingen.</p>
<p>Hvilke gener kan begrunde værditab?</p>	<p>Typisk overvejer man forhold som støj inden for 200 meters afstand og visuelle gener, hvis man kan se anlægget fra boligen.</p> <p>Energistyrelsen er taksationsmyndighed, som vurderer/træffer afgørelse om værditab.</p>

Kørsel i forbindelse med anlæg og drift	
<p>Hvor meget kørsel bliver der på Gyden, når stationen er i drift?</p>	<p>Drift og vedligeholdelse af en højspændingsstation består af eftersyn, udskiftning af udtjente materialer/komponenter og eventuelt defekte anlægsdele. Det forventet kørselsbehov i driftsfasen er kørsel med 1-2 person- eller varebiler om måneden og i sjældne tilfælde lastbil, hvis der skal udskiftes større anlægsdele.</p>
<p>Er I godt klar over, at Gyden er en cykelsti til skolen?</p>	<p>Det er vi bevidste om. Og den skal forstærkes og udvides for at blive driftsvej til stationen.</p>
<p>I anlægsperioden kan man ikke bruge cykelstien?</p>	<p>Det er rigtigt. Det er et kompromis, der er indgået med Vejdirektoratet.</p>

Sundhed – støj, magnetfelter og stråling	
<p>Er det vigtigere at tage hensyn til penge end folks helbred?</p>	<p>Folks helbred har højeste prioritet. Der vil i dette tilfælde være tale om relativ små magnetfelter. Sundhedsstyrelsen vurderer, at der ikke er videnskabeligt bevis for, at små magnetfelter har en skadelig langtidsvirkning. I Danmark er der derfor ikke fastsat grænseværdier for små magnetfelter. I stedet har vi et forsigtighedsprincip, der siger,</p>

Projektets parter:

	at man bør holde en passende afstand, når man skal opføre nye ledninger nær boliger og omvendt. Hvilket i dette tilfælde er overholdt, da der er tilstrækkelig god afstand til nærmest beboelse.
Vi har slet ikke talt om støj. Kan vi få noget mere at vide om det?	Der eksisterer grænseværdier for støj i Danmark, som kommunen udstikker retningslinjer for, og som vi holder os inden for. Det er noget af det, miljøkonsekvensrapporten belyser, og derfor tager vi det op på næste møde (borgermøde). Når rapporten er færdig og beregningerne er lavet, kan vi fortælle noget mere konkret. Men vi overholder altid grænseværdier.
Hvad kan vi forvente af støj, fx når det er fugtigt i luften?	Vi skal dokumentere og beregne forventet støj ifm. projekter som dette. Vi skal overholde de vejledende støjgrænser fra Miljøstyrelsen. Miljøstyrelsen fastlægger også beregningsmetoder og alle de faktorer, der skal tages højde for. Beregningerne bliver illustreret med et kort over, hvordan støjen forplanter sig i området. Der er to slags støj fra en højspændingsstation: 1. Der er en brummen, som vil være der hele tiden. 2. Den anden er en knitren, som kan opstå i tåge, frostvejr mv., men her holder vi os også under støjgrænser. Støjgrænser er en gennemsnitsværdi, så der kan indimellem være lyde, der er højere.
Måler man støjen inden og efter?	Man måler støjen inden, men ikke efter. Hvis man efterfølgende ikke er tilfreds, så kan man gå til kommunen og bede dem undersøge støjgrænsen. Hvis stationen overskrider støjgrænsen, er Energinet pålagt at gøre noget ved det. Støj og magnetfelter kan vi også måle efter stationen er bygget.
Er støjen udregnet som et gennemsnit?	Vi regner gennemsnit ud på timebasis. Det er dog vanskeligt at måle og fjerne baggrundsstøj.
Kan I gøre noget ved det, hvis det støjer for meget?	Ja, i forbindelse med projekteringen tages der højde for støjbelastningen ved at indregne afstande til boliger, landskab mm og specificere udstyr og forskellige former for afskærmning. Der er mange muligheder for at begrænse støjen – også efter at stationen er taget i drift, hvis det viser sig, at den støjer mere end beregnet. Man kan fx popsætte støjmure om transformeren. Det er dyrt, men vi gør det, hvis det er nødvendigt.
Kunne man komme ud og lytte til en højspændingsstation?	Hvis det er interesse for det, arrangerer vi gerne en bustur ud til en eksisterende højspændingsstation.
Hvad er styrken på magnetfeltet, når stationen er fuldt udbygget?	Vi kommer langt under grænseværdierne også her. Miljøkonsekvensrapporten belyser også magnetfelter. Vi er langt under 0,4 mikro-tesla.
Hvor langt ud rækker magnetfelter?	Mht. magnetfelter henviser vi til, at forsigtighedsprincippet (<u>Forsigtighedsprincipper og grænseværdier – Magnetfeltudvalget</u>) vil blive overholdt, ligesom det overholdes for alle Energinets anlæg, fx den eksisterende kabelforbindelse mellem station Abildskov på Fyn og station Sønderborg. Publikationen om forsigtighedsprincippet er udarbejdet sammen med Kommunernes Landsforening og afstemt med Statens Institut for Strålesikkerhed.
En borger bemærker, et 150 kV-kablet har vi i forvejen – så magnetfeltet er ikke "nyt" ved Gyden.	Det er helt korrekt. Der bliver det sammen magnetfelt ved skolen og idrætsfaciliteter, som der er i dag.

Projektets parter:

<p>En ny station med voldsom mængde strøm. Hvorfor fører man ikke et jordkabel for at jævne de små mængder strøm ud mellem stationerne?</p>	<p>Det har man aldrig gjort i DK, da vi ikke har haft behov for det på samme måder som andre steder. Det kan være helt tilfældigt, hvor strømmen løber igennem jorden. Det kan måles forskellige steder, men man kan ikke måle, hvor den kommer fra eller løber hen. Der bliver forsket i det. Man kan gøre meget, men man kan ikke forklare alt.</p>
<p>I Norge og Sverige fører man jordkabler. Os i landbruget med svineproduktion og høns, vi bøvler med afledninger. De går typisk i det jord, der er mest kontaktbart. Det er ikke jordstråler, det er strøm. I Himmark er der lige blevet lavet en afledning. Man kan se det i produktionstal. Dyrene har stress, spiser dårligt og spiser hinanden. Det kan vi se i vores produktionsdata. Der skal meget lidt strøm til, at svin og kvæg reagerer. Hvorfor har man ikke et jordkabel med for at føre strømmen væk i Danmark?</p>	<p>Vi er bekendt med udfordringerne i Norge, hvor undergrunden er sten. Det betyder, at der er en relativ stor overgangsmodstand til jord. Det problem har vi ikke i Danmark, hvor jording med lav overgangsmodstand kan etableres med jordspyd, der bankes tilstrækkelig dybt i jorden. European Energy, Energinet og Magnetfeltudvalget vurderer, at det ikke udgør en fare. I andre lande har man helt andre udfordringer med jordforbindelser, fx hvis der er meget granit.</p>

<p>Spørgsmål til selve vindmølleprojektet</p>	
<p>Bliver vindmølleprojektet overhovedet til noget?</p>	<p>Ja, det mener vi bestemt det gør. Næste milepæl er at få en etableringstilladelse i 2024.</p>
<p>Hvis man gerne vil være medejer, hvad gør man så?</p>	<p>Du kan læse mere om at blive medejer på projektet hjemmeside https://lillebaeltsyd.dk/om-lillebaelt-syd/#blivmedejer . Du kan bl.a. sende en mail om at du er interesseret til vind@sonfor.dk, så orienterer vi dig så snart vi ved mere om den konkrete ordning. Der vil under alle omstændigheder blive holdt informationsmøde om køberetsordningen i 2024.</p>

Projektets parter: